

RIKTLINJER

Riktlinjer för upphandling

Styrdokument

Handlingstyp: Riktlinjer för upphandling

Diarienummer: KS/2022:239

Beslutas av: Kommunstyrelsen

Fastställdedatum: 2022-06-20

Dokumentansvarig: Upphandlingsansvarig/Ekonomichef

Revideras: Minst vart fjärde år

Följs upp av: Ekonomifunktionen

Giltigt tom: 2026-06-20

Alla beslut som rör barn ska vara barnrättsbaserade i enlighet med barnkonventionen. Beslut ska alltid föregås av prövning av barnets bästa och i större frågor samt vid beslut som kan ha negativ inverkan på barnet/barnen, ska föregås av en barnkonsekvensanalys.

Innehåll

1	Inledning	4
2	Syfte	4
3	Riktlinjer för upphandling	5
4	Upphandlingsavdelningens ansvar	5
5	Verksamheternas ansvar	5
6	Specifika hänsyn i upphandlingsunderlagen	6
7	GDPR	7

1 Inledning

Upphandling inom offentliga verksamheter omfattas av Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). LOU är utformad efter EU-direktiv 2014/24/EU och de grundläggande principerna för offentlig upphandling måste beaktas i samtliga upphandlingar. Dessa är ickediskriminering, likabehandling, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet.

I Tranemo kommun finns följande politiskt fastställda styrdokument för upphandling:

- Policy för inköp och upphandling i Tranemo kommun.
- Riktlinjer för direktupphandling.
- Riktlinjer för inköp- och beställarorganisationen

2 Syfte

Kommunfullmäktige beslutade 2018-10-08, § 110 Policy för inköp och upphandling i Tranemo kommun.

I policyn framgick "Upphandling är en strategisk uppgift med ett kommungemensamt intresse. Processen ska präglas av effektivitet, kompetens och samverkan. Kommunstyrelsen fastställer riktlinjer som förtydligar policyn."

Detta styrdokument syftar till att tydliggöra det praktiska genomförandet av upphandlingar och inköp, ansvarsfördelning och administration.

Kommunens upphandlingsavdelning består av upphandlare och avtalscontroller.

Upphandlingsavdelningen ska verka för att:

- Upphandlings- och avtalsprocessen ska vara rättssäker och med inriktning mot att skapa ekonomiskt och kvalitativt värde för verksamheterna.
- Leverera en hög servicegrad så väl internt som externt genom hög tillgänglighet, snabb återkoppling, professionalitet och hög kompetens.
- Kvalitets-, miljö och arbetsrättsliga aspekter tas i beaktning vid anskaffning av varor och tjänster, samt tillse att villkoren följs upp under avtalstiden.
- Möjliggöra konkurrens i upphandlingar, såväl lokalt som internationellt.
- Genom kontroller och i samarbeten med myndigheter, motverka korruption, oseriösa leverantörer och svart arbetskraft.

3 Riktlinjer för upphandling

Tranemo kommun har en centraliserad upphandlingsavdelning under ekonomifunktionen som upphandlar verksamhetsspecifika och verksamhetsövergripande ramavtal, byggentreprenader samt objektsspecifika avtal.

Kommunens upphandlingar ska präglas av en rättssäker process och administration. Upphandlingarna ska utformas så att kvalitets-, miljö-, ekonomi-, och arbetsrättsliga aspekter anpassas till respektive upphandlingsförmål i den utsträckning det är möjligt och lämpligt. Upphandlingsavdelningen ska även tillse att konkurrens uppnås i den mån det är möjligt och lämpligt, så väl lokalt som internationellt.

4 Upphandlingsavdelningens ansvar

Upphandlingsavdelningen ska tillse att information om nya avtal når ut till beställare, samt administrera och uppdatera avtalsdatabasen, vilken respektive kommunanställd har tillgång till via kommunens intranät. Upphandlingsavdelningen har även till uppgift att följa upp ramavtal och kostnader, samt verka för en hög avtalstrohet i kommunens verksamheter.

Upphandlingsavdelningen ska genom att kontrollera leverantörer innan avtal tecknas samt genom samarbeten med myndigheter, motverka korruption, oseriösa leverantörer och svart arbetskraft.

För upphandlingar där ett kommunöverskridande behov föreligger och där samverkansvinster eller andra fördelar kan uppnås, sker upphandling i samverkan med en eller flera andra upphandlande myndigheter.

Vid behov sker även avrop från avropsberättigade ramavtal upphandlade av nationella inköpscentraler så som Adda och Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet.

5 Verksamheternas ansvar

Verksamheterna ska ställa referenspersoner till förfogande vid upphandlingar för att säkerställa verksamhetskompetens i upphandlingen och det kommande avtalet.

Verksamheterna ska se till att utsedda beställare följer inköpsrutiner och riktlinjer så att inköp i första hand görs från befintliga ramavtal.

Verksamheterna ska meddela upphandlingsavdelningen när det föreligger avtalstvister, leveransproblem eller dylikt med anledning av ett befintligt ramavtal.

När verksamheternas behov inte kan tillgodoses via befintliga ramavtal ska verksamheterna följa rutiner för direktupphandling, alternativt kontakta upphandlingsavdelningen för hjälp med genomförande av ett upphandlingsförfarande.

För utförligare instruktioner avseende direktupphandlingar, dokumentation och aktuell direktupphandlingsgräns, se Riktlinjer för direktupphandling.

Innan upphandlingsprocessen påbörjas med upphandlingsavdelningen ska verksamheten säkerställa att upphandlingen har en fastställd budget, samt att erforderliga beslut har fattats.

6 Specifika hänsyn i upphandlingsunderlagen

I syfte att ställa krav i upphandlingarna som bidrar till arbetsrättslig-, social-, och ekologisk hållbarhet ska underlagen i den mån det är möjligt och lämpligt, innehålla nedan angivna specifika hänsyn.

En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31)

2022-07-01 förväntas en lagändring träda i kraft, vilket innebär att istället för att som tidigare vara en rekommendation, blir det obligatoriskt att ta hänsyn till klimatet, miljön, människors hälsa, omsorg om djuren samt sociala och arbetsrättsliga aspekter vid offentlig upphandling.

En konsekvens av lagändringen blir att leverantörer som vill göra affärer med offentlig sektor i framtiden måste optimera sitt miljöarbete och minska sitt klimatavtryck. Det innebär också att leverantörer måste arbeta för social hållbarhet och tillse att det finns goda arbetsrättsliga villkor för anställda inom företaget.

Förslaget innebär även att myndigheterna ska ta fram riktlinjer som säkerställer genomförandet av lagändringen i den egna verksamheten.

Arbetsrättsliga villkor

I upphandlingsunderlagen ska krav ställas på att leverantören ska tillse att anställda får arbetsvillkor som motsvarar villkoren för svenska kollektivavtal. Krav ska även ställas på att löner för arbetare inte understiger motsvarande minimilön enligt respektive branschs gällande kollektivavtal.

Social hänsyn

Genom att vid offentliga inköp ställa krav på tillgänglighet kan vi bidra till ett samhälle där alla kan vara delaktiga.

Upphandling kan också användas som möjligt verktyg att skapa sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden, eller att skapa praktikplatser för elever inom yrkesutbildningar.

Sociala krav/hänsyn ska tillämpas i upphandlingar där så är möjligt och lämpligt.

3 Riktlinjer för upphandling

Miljöhänsyn

Miljöhänsyn upphandlingar ska harmonisera med de målområden som identifierats i Boråsregionens regionala avfallsplan och klimatmål.

Avfallshantering ska i första hand präglas av återanvändning eller återvinning.

Inköp av engångsartiklar ska minska.

Hållbarheten på arbetskläder ska öka.

Vid varuinköp ska produkterna om applicerbart vara miljömärkta enligt exempelvis "Bra Miljöval", "Svanen" eller "EU-Ecolabel".

Miljökrav fordon

Alla upphandlingar som rör transporter ska innefatta miljökrav på fordonen.

Befintliga lätta fordon ska ej understiga Euro 5 och vid nyanskaffning ska fordon ej understiga euro 6.

Befintliga arbetsmaskiner ska ej understiga steg II och vid nyanskaffning ska fordon ej understiga steg III.

Barnkonventionen

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Det innebär att man behöver ta hänsyn till vilka konsekvenser en upphandling kan få för barn.

Vid upphandlingar ska det utredas och bedömas om den kan få konsekvenser för barn. Det gäller både om det påverkar ett enskilt barn eller barn i grupp. I upphandlingar som påverkar barn ska barns bästa beaktas. Det finns ett ansvar att vid inköp ta med barns perspektiv och rättigheter i planering och utförande.

Vad som är barnets bästa går inte alltid att ge ett entydigt svar på och därför behöver beställare, upphandlare och andra inblandade undersöka vilka konsekvenser upphandlingen kan få för barn. Den som fattar ett beslut som rör barn måste alltid kunna redogöra för hur barnets bästa har utretts och beaktats i beslutet.

7 GDPR

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom Europa inte hindras. I maj 2018 blev dataskyddsförordningen (GDPR) svensk lag.

Deltagande i offentlig upphandling kan medföra inlämning av personuppgifter via anbud och kommunen ska därför informera anbudslämnare om ändamål och behandling, samt vilka rättigheter personer har, vars uppgifter behandlas.

Känsliga personuppgifter

Med känsliga personuppgifter menas uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, eller medlemskap i fackförening och uppgifter om hälsa, en persons sexualliv eller sexuella läggning.

Känsliga personuppgifter ska inte begäras in anbud eller behandlas i upphandlingsunderlag.

GDPR-information i upphandlingsunderlag

Följande standardformulering ska medfölja i kommunens upphandlingsunderlag:

Eftersom ni kan komma att lämna in personuppgifter med ert anbud har Tranemo kommun en skyldighet att informera er om den behandling Tranemo kommun kommer att göra som personuppgiftsansvarig. Eventuella frågor besvaras av upphandlingens kontaktperson.

Ändamålet med behandlingen är att kunna genomföra upphandlingen (allmänt intresse) och om ramavtal/kontrakt ingås, att kunna fullgöra ramavtalet/kontraktet.

Tredjelandsoverforing (utanfor EU och EES) av personuppgifterna kommer inte att ske.

Personuppgifterna kommer att sparas till dess att syftet med behandlingen ar uppfyllt.

Personuppgifterna kommer sedan att hanteras enligt de lagregler som galler. De personer vars personuppgifter behandlas har ratt att:

- Begara tillgang till sina personuppgifter
- Begara rattelse eller radering eller begransning av behandling, av sina personuppgifter
- Invanda mot behandling av sina personuppgifter
- Begara dataportabilitet
- Klaga pa var behandling av sina personuppgifter till ansvarig myndighet